

แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหาร และการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

The Development of Education Quality According to Educational Standard Aspect Administration and Educational Management in The School of Tak Educational Area Office 2

อินทิรา ประดับชัย (Intrira Padubchiy)*

ณัฐจันทน์ พรหมณิลังษ์ (Nauttinun Pramsung)**

ไพโรจน์ เนียมนาค (Phairoth Niamnak)***

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 2) หาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2551 จำนวน 314 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยมี 2 ชุด ประกอบด้วยชุดที่ 1 เป็นแบบสอบถามมี 2 ตอน ตอนที่ 1 สอบถามเกี่ยวกับสถานภาพส่วนตัวของผู้ตอบแบบสอบถาม ตอนที่ 2 สอบถามเกี่ยวกับคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ชุดที่ 2 เป็นแบบสัมภาษณ์เพื่อหาแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาจากผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน การวิเคราะห์ข้อมูลโดยการแจกแจงความถี่ การหาค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและการวิเคราะห์เนื้อหา

ผลการวิจัย พบว่า

1. คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายมาตรฐาน พบว่า มาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา สำหรับมาตรฐานที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์ การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ

คำสำคัญ: คุณภาพการศึกษา มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน การบริหารและการจัดการศึกษา

Keyword: Education quality education standard administration and education management

* นักศึกษาหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

** อาจารย์ประจำสาขาวิชา การบริหารการศึกษา คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

*** ผู้ช่วยศาสตราจารย์ประจำสาขาวิชาเทคโนโลยีไฟฟ้า คณะเทคโนโลยีอุตสาหกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏกำแพงเพชร

2. ผลการศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางพัฒนา ดังนี้ 1) ผู้บริหารต้องมีวิสัยทัศน์ มีแผน หรือทิศทางในการบริหารงานที่สอดคล้องกับยุคสมัย 2) มีการสรุปผลการประเมินความพึงพอใจ จัดทำแนวทางพัฒนาร่วมกัน 3) สร้าง ความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและกระตุ้นให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ 4) จัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น ให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ การสอนตามหลักสูตรสถานศึกษากำหนด 5) มีแผนการนิเทศที่เป็นระบบ มีปฏิทินการดำเนินงานชัดเจน และดำเนินการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ 6) รวบรวมและจัดทำข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เป็นหมวดหมู่ และเป็นระบบ

Abstract

The purposes of this research were 1) study the development of education quality according to education standard aspect administration and education management in the school of Tak Education Area Office 2 2) finding guideline to development of education quality according to education standard aspect administration and education management in the school of Tak Education Area Office 2. Representative Sample was 314 of administrators and teachers from the schools of Tak Education Area Office 2 from session 2551. The research instrument for data collection was 2 sets. 1. Questionnaire divided into 2 parts, first for personal information, second about education quality according to education standard aspect administration and education management. 2. Interview 17 experts to finding the guideline for development of education quality according to education standard aspect administration and education management in schools. Data analysis used frequency, means and standard deviation and content analysis.

The research result was finding

1. The quality education according to education standard aspect administration and education management in the school of Tak Education Area Office 2 overall was in high positive. Consider for the standard, administrator standard was high in integrity, ethics, leadership and the capability for education management. For average lower standard was the academy there has the curriculum and learning experience focusing on the student.

2. The result study for the guideline to development of quality education according to education standard aspect administration and education management in the school of Tak Education Area Office 2. The experts commented for guideline in each aspect as following. 1) The education administrator should have vision, a plan or direction accordant to period. 2) There had satisfaction evaluation, making development guideline together. 3) Building the knowledge, understand for role and response of committee to stimulate the awareness and the necessary of participating in the quality management. 4) Making the instruction media, learning source and local wisdom accord with learning activities under the education curriculum. 5) There have education supervisor plan, implementing plan and regular supervise. 6) Collecting and making and classified the learning data.

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การศึกษาเป็นเครื่องมือหรือกระบวนการสำคัญในการพัฒนาความรู้ ความคิด ความสามารถรวมทั้งพฤติกรรม เจตคติ ค่านิยม และคุณธรรมของบุคคลอย่างต่อเนื่องตลอดชีวิต คุณสมบัติของบุคคลดังกล่าวเป็นปัจจัยสำคัญในการพัฒนาประเทศทั้งด้านเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสังคมโลกปัจจุบันมีการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วด้วยความก้าวหน้าของเทคโนโลยีสารสนเทศและเทคโนโลยีอื่น ๆ และมีการแข่งขันอย่างรุนแรงทางด้านเศรษฐกิจทำให้คุณภาพของประชากรยิ่งทวีความสำคัญมากขึ้น ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ รุ่ง แก้วแดง (2544) ที่กล่าวถึงความสำคัญของการศึกษาต่อการพัฒนาประเทศสรุปได้ว่า การศึกษาเป็นรากฐานและเครื่องมือสำคัญในการพัฒนาประชากรและประเทศชาติให้บรรลุเป้าหมายได้ จำต้องพัฒนาระบบการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ มาตรฐาน และมีประสิทธิภาพดีพอที่จะพัฒนาประชากรและประเทศชาติให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในกระแสโลกาภิวัตน์ การจัดการศึกษาให้มีคุณภาพได้มาตรฐานสอดคล้องกับความต้องการของบุคคลและสังคมนั้น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 ได้ให้ความสำคัญในการจัดการศึกษาแก่ปวงชนชาวไทยอย่างมีคุณภาพและทั่วถึงโดยบัญญัติไว้ในมาตรา 49 ว่า “บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาขั้นพื้นฐานไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพ โดยไม่เก็บค่าใช้จ่ายการจัดการศึกษาอบรมขององค์กรวิชาชีพหรือเอกชน การศึกษาทางเลือกของประชาชน การเรียนรู้ด้วยตนเอง และการเรียนรู้ตลอดชีวิต ย่อมได้รับความคุ้มครองจากรัฐ ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติ” และมาตรา 80 บัญญัติไว้ว่า “รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การศึกษา และวัฒนธรรม โดยการพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคม สนับสนุนให้ผู้เรียนมีความคิดสร้างสรรค์ สร้างเสริมและปลูกฝังความรู้และจิตสำนึกที่ถูกต้องเกี่ยวกับคุณธรรม จริยธรรม ปรับปรุงการศึกษาให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลง สร้างเสริมความรู้และปลูกจิตสำนึก ที่ถูกต้องเกี่ยวกับ

การเมืองการปกครองในระบบประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข สนับสนุนการค้นคว้าวิจัยในศิลปะวิทยาการต่าง ๆ เร่งรัดพัฒนาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เพื่อพัฒนาประเทศ พัฒนาวิชาชีพครู และส่งเสริมภูมิปัญญาท้องถิ่น ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติจากบทบัญญัติดังกล่าวทำให้มีการประกาศใช้พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 เพื่อเป็นกฎหมายแม่บทในการบริหารและจัดการศึกษาอบรมและทำให้เกิดมิติใหม่ในวงการการศึกษา พระราชบัญญัติดังกล่าวได้กำหนดให้สังคมมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษา จัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษาให้ยึดหลักความมีเอกภาพ ด้านนโยบายหลากหลายในการปฏิบัติ มีการกระจายอำนาจไปสู่เขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา จำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องบริหารจัดการศึกษาในเชิงคุณภาพ โดยมีการประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะเป็นกลไกสำคัญที่เสริมและผลักดันให้กระบวนการทำงานในทุกระดับและบุคลากรที่เกี่ยวข้องดำเนินไปอย่างสอดคล้องกันเป็นระบบ และดำเนินไปในทิศทางที่ได้ร่วมกันกำหนดไว้ เพื่อบรรลุเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ โดยอาศัยหลักการและวิธีการบริหาร การจัดการคุณภาพ (Quality Management) เป็นการดำเนินการเพื่อสร้างความมั่นใจให้กับทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องว่า ผู้เรียนทุกคนจะได้รับการศึกษาที่มีคุณภาพตามมาตรฐานที่กำหนดไว้ (กระทรวงศึกษาธิการ, 2545) จากการวิเคราะห์ศักยภาพขององค์กร (SWOT) ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 เพื่อให้เป็นแนวทางในการดำเนินการประกันคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา พบว่า สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 มีจุดแข็ง คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและครูให้ความสนใจในการปฏิรูปการศึกษา มีความรู้ความสามารถในการจัดการศึกษา ส่วนจุดอ่อน คือ ครูใช้เทคนิควิธีการสอนไม่หลากหลาย ไม่ยึดผู้เรียนเป็นสำคัญ ขาดความรู้ในการใช้หลักสูตร ขาดองค์ความรู้ตามภารกิจและบทบาทใหม่ของตนเอง ขาดการเชื่อมโยงเทคโนโลยีสารสนเทศ ขาดสื่อและเทคโนโลยีที่จำเป็นในการจัดการเรียนการสอน ขาดบุคลากรที่ทำหน้าที่ในการตรวจราชการและนิเทศติดตามงาน อีกทั้งปัญหา

ทางการโยกย้ายบ่อย ๆ ของผู้บริหารและครู ส่งผลให้นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำในรายวิชาภาษาไทย คณิตศาสตร์ วิทยาศาสตร์ และภาษาอังกฤษ เมื่อวิเคราะห์ปัจจัยภายนอกพบว่า มีปัจจัยที่เป็นโอกาส คือ มีโอกาสใช้วิชาการและเทคโนโลยี เข้าช่วยในการบริหารและช่วยในการจัดการเรียนการสอน สามารถระดมสรรพกำลังเพื่อพัฒนาโครงสร้างพื้นฐาน มีกฎหมายและนโยบายที่เอื้อต่อการกำหนดมาตรฐานคุณภาพการศึกษา แต่มีอุปสรรคในการดำเนินงาน คือ สภาพพื้นที่ที่ห่างไกลความเจริญ การเดินทางยากลำบากเป็นส่วนใหญ่ และวิทยาการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็ว ครูที่มีความรู้ความสามารถขยายออกนอกพื้นที่ โรงเรียนยังไม่มีความพร้อมในการรองรับการประเมินจากสำนักงานรับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา (องค์การมหาชน) ส่งผลให้การดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาชาติประสิทธิภาพ (กลุ่มนโยบายและแผน, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2, 2552) มาตรฐานที่ 12 สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมและการเรียนการสอนโดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ย 2.75 มาตรฐานที่ 13 สถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอน ที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ย 2.79 และมาตรฐานที่ 14 สถานศึกษาส่งเสริมความสัมพันธ์และความร่วมมือกับชุมชนในการพัฒนาการศึกษา มีค่าเฉลี่ย 3.12 ซึ่งคณะกรรมการประเมินคุณภาพภายนอกได้สรุปปัญหาการดำเนินงานประกันคุณภาพการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ในด้านผู้บริหารว่า สถานศึกษาส่วนใหญ่ยังไม่สามารถดำเนินการด้านหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น รวมทั้งขาดสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จึงส่งผลให้ความสามารถในการจัดการเรียนการสอนของครูไม่เอื้อต่อกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และได้ให้ข้อเสนอแนะสำหรับสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ในด้านผู้บริหารสถานศึกษาไว้ว่า สถานศึกษาควรจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น ผู้บริหารควรพัฒนาครูให้มีความรู้ความสามารถในการสอนให้ผู้เรียนได้เกิดทักษะ

กระบวนการในการเรียนรู้โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ (เอกสารประมวลข้อมูลสารสนเทศ, กลุ่มนิเทศ ติดตาม และประเมินผลการจัดการศึกษา, สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2, 2552) จากสรุปผลการประเมินดังกล่าว สะท้อนให้เห็นถึงการดำเนินงานประกันคุณภาพภายในสถานศึกษาในมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาที่ยังไม่ตอบสนองการพัฒนาศักยภาพของผู้เรียน จึงมีความจำเป็นต้องได้รับการแก้ไขจุดบกพร่องต่าง ๆ โดยเฉพาะมาตรฐานที่ 11 มาตรฐานที่ 12 และมาตรฐานที่ 13 ที่มีค่าเฉลี่ยผ่านเกณฑ์แต่อยู่ในระดับที่ต่ำ ที่ควรจะได้การพัฒนาให้สูงขึ้นต่อไป เพื่อให้สถานศึกษาทุกแห่งมีการบริหารสถานศึกษาที่มีคุณภาพ และเป็น การตอบสนองนโยบายปฏิรูปการศึกษาตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ให้การปฏิบัติงานมีคุณภาพตามมาตรฐานและเป็นที่ยอมรับของสาธารณชน ด้วยเหตุผลและความสำคัญดังกล่าว ผู้วิจัยในฐานะครูผู้สอนในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 และได้รับหน้าที่เป็นครูวิชาการโรงเรียนที่จะต้องปฏิบัติงานด้านการประกันคุณภาพการศึกษาภายในสถานศึกษาโดยตรง จึงมีความสนใจและต้องการที่จะศึกษาเกี่ยวกับแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 เพื่อเป็นข้อมูลสารสนเทศแก่ผู้เกี่ยวข้องในการจัดการศึกษา นำไป ปรับปรุงและพัฒนาการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามมาตรฐานคุณภาพการศึกษา และบรรลุผลตามเป้าหมายที่วางไว้อย่างมีประสิทธิภาพ สถานศึกษามีคุณภาพตามเกณฑ์มาตรฐานต่อไป

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2
2. เพื่อหาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและ

การจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

วิธีการดำเนินงานวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็น ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษา ขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ดำเนินการวิจัยเป็น 2 ขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 ศึกษาคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสอบถาม คุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา

2. กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผู้บริหารและครูผู้สอน ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปีการศึกษา 2551 ได้จากการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) (บุญชม ศรีสะอาด, 2545) กำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างจาก ประชากรโดยใช้เกณฑ์ 20% ได้จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 314 คน ประกอบด้วย ผู้บริหาร จำนวน 25 คน ครูผู้สอน จำนวน 289 คน

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการส่งแบบสอบถามไปยัง กลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง บางส่วนก็ส่งทางไปรษณีย์ โดยส่งแบบสอบถาม ไปจำนวน 314 ฉบับ ได้รับคืน 314 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100

4. การวิเคราะห์ข้อมูล วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้ โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป เพื่อหาค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน

ขั้นตอนที่ 2 ศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพ การศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

1. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย เป็นแบบสัมภาษณ์ ไม่มีโครงสร้าง

2. ผู้ให้ข้อมูล ได้แก่ ผู้เชี่ยวชาญ จำนวน 17 คน ให้ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

3. การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการ ไปสัมภาษณ์ด้วยตนเอง

4. การวิเคราะห์ข้อมูล โดยใช้การวิเคราะห์ เนื้อหา และนำข้อมูลมาแจกแจงความถี่

สรุปและอภิปรายผลการวิจัย

ตอนที่ 1 การศึกษาคุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2

1. จากผลการวิจัยพบว่า คุณภาพการศึกษาตาม มาตรฐานการศึกษาด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้เพราะว่าคุณภาพ การศึกษาเป็นสิ่งสำคัญที่สถานศึกษาจะต้องมีการบริหาร และจัดการที่เป็นระบบเพื่อให้สถานศึกษามีคุณภาพตาม เกณฑ์มาตรฐานเป็นให้ที่ยอมรับและเชื่อถือว่าจะสามารถ พัฒนาผู้เรียนให้มีศักยภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิด ของ อารุง จันทวานิช (2542) ที่ว่า คุณภาพการศึกษาเป็น สิ่งที่สำคัญและมีความจำเป็นอย่างยิ่งต่อการพัฒนาคน และสังคมเพื่อให้ผู้เรียนรู้เท่าทันกระแสการเปลี่ยนแปลง ของโลก

2. จากผลการวิจัย เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน อภิปรายผลได้ ดังนี้

1) ด้านผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ การศึกษา พบว่า ผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำ และมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา อยู่ใน ระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะผู้บริหารเป็นผู้มีคุณธรรม จริยธรรม ปฏิบัติตนตามจรรยาบรรณวิชาชีพ มีความคิด สร้างสรรค์ มีวิสัยทัศน์และเป็นผู้นำทางวิชาการ ซึ่ง คุณลักษณะดังกล่าวข้างต้นนับเป็นคุณลักษณะที่สำคัญ ที่จะต้องมีในผู้ที่ทำหน้าที่เป็นผู้บริหารทุกคนเพื่อที่จะ

สามารถนำพาองค์กรไปสู่เป้าหมายได้อย่างมีประสิทธิภาพได้ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของธงชัย สันติวงษ์ (2540,) กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสาน เข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพ

2) ด้านสถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบครบวงจร พบว่า สถานศึกษามีการจัดองค์กรโครงสร้าง ระบบการบริหารงานและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบ ครบวงจรอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้มีการกำหนดขอบข่ายงานแต่ละด้านไว้อย่างชัดเจนเกี่ยวกับการกำหนดขอบข่ายงาน การจัดข้อมูลสารสนเทศอย่างเป็นระบบ ครอบคลุมและทันต่อการใช้งาน สอดคล้องกับแนวคิดของศักดิ์สิทธิ์ แสนเมืองชิน (2546) กล่าวว่า สถานศึกษาควรมีการวางแผน การทำงานและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้ผลผลิตของสถานศึกษามีคุณภาพตามมาตรฐานการศึกษา และตรงตามความต้องการของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการจัดการศึกษา

3) ด้านสถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน พบว่า สถานศึกษามีการบริหารและจัดการศึกษาโดยใช้สถานศึกษาเป็นฐานอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะได้มีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาลงสู่ท้องถิ่นมากขึ้น และได้ให้ท้องถิ่นมีส่วนในการจัดการศึกษาที่เน้นการได้รับความร่วมมือจากทุกภาคส่วนในท้องถิ่น ซึ่งจะทำให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ สอดคล้องกับหลักการในการดำเนินการประกันคุณภาพการศึกษาในข้อที่ว่า การเปิดโอกาสการมีส่วนร่วมในการทำงานของทุกฝ่าย เพื่อประโยชน์ต่อการจัดการศึกษาโดยรวม

4) ด้านสถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ พบว่า สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ อยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะได้มีการจัดทำหลักสูตรสถานศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพและความต้องการของท้องถิ่น ทำให้มีหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เหมาะสม และนำภูมิปัญญา

ท้องถิ่นมาใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ อีรพงษ์ โชติจำลอง (2550) ที่ว่าด้านสถานศึกษามีหลักสูตรที่เหมาะสมกับผู้เรียนและท้องถิ่น มีสื่อการเรียนการสอนที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีค่าเฉลี่ยอยู่ในระดับมาก

5) ด้านสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย พบว่า สถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลายอยู่ในระดับมาก อาจเป็นเพราะ สถานศึกษามีความพร้อมทางด้านเทคโนโลยีต่าง ๆ มากขึ้น สามารถนำมาออกแบบในการจัดกิจกรรมการเรียนรู้ต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้อย่างหลากหลาย สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศิริ สุรพันธ์ (2550) ที่ว่า สถานศึกษาต้องใช้ระยะเวลาในการพัฒนากิจกรรมเพื่อส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนที่เกิดความหลากหลาย จัดกิจกรรมที่สืบสาน สว่างสรรค์ วัฒนธรรม ประเพณีและภูมิปัญญาไทย มีกิจกรรมที่ส่งเสริมสำหรับผู้เรียนที่มีความสามารถพิเศษหรือมีความโดดเด่น ในขณะที่เดียวกันก็ควรมีกิจกรรมสำหรับผู้เรียนที่มีพัฒนาการช้ากว่าคนอื่นด้วย

6) ด้านสถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ พบว่า สถานศึกษามีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสถานศึกษาได้จัดสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการเรียนรู้ มีอาคารสถานที่ที่เหมาะสม มีแหล่งเรียนรู้ต่าง ๆ ทั้งในและนอกสถานศึกษา และมีการใช้แหล่งเรียนรู้อย่างสม่ำเสมอ มีการส่งเสริมสุขภาพอนามัยและความปลอดภัยของผู้เรียน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ประภาศิริ สุรพันธ์ (2550) ที่ว่าการดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อมให้อยู่ในสภาพที่มั่นคงและปลอดภัยส่งผลต่อการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาที่มีประสิทธิภาพ

ตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญที่มีความรู้ ความสามารถ และประสบการณ์

เกี่ยวกับการบริหารและการจัดการศึกษาให้มีคุณภาพ ผู้เชี่ยวชาญได้เสนอแนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาทั้ง 6 ด้าน ดังนี้

1. ด้านผู้บริหารมีคุณธรรม จริยธรรม มีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการศึกษา ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ผู้บริหารต้องเป็นผู้ที่มีวิสัยทัศน์กว้างไกล มีแผนหรือทิศทางในการบริหารงานที่สอดคล้องกับยุคสมัย ต้องตื่นตัวและก้าวทันความเปลี่ยนแปลง พร้อมทั้งพัฒนาตนเองให้ก้าวทันความเปลี่ยนแปลงนั้น มีการบริหารงานตามแนวนโยบายเพื่อรองรับการเปลี่ยนแปลง โดยยึดหลักธรรมาภิบาล โปร่งใส ตรวจสอบได้ สอดคล้องกับองค์ ชัย สันติวงษ์ (2540) ได้กล่าวว่า การบริหารสถานศึกษา เป็นภาระหน้าที่ของผู้นำของกลุ่ม ซึ่งจะต้องจัดการให้ทรัพยากรทั้งที่เป็นตัวคนและวัตถุ สามารถประสาน เข้าด้วยกัน เพื่อร่วมกันทำงานเป็นองค์การที่มีประสิทธิภาพได้

2. ด้านสถานศึกษามีการจัดองค์กร โครงสร้างระบบการบริหารงานและพัฒนางานอย่างเป็นระบบครบวงจร ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สถานศึกษาควรมีการสรุปผลการประเมินความพึงพอใจจัดทำแนวทางพัฒนาร่วมกัน พร้อมบรรจุเป็นแผนงาน/โครงการ เพื่อพัฒนาการจัดการศึกษา ที่สอดคล้องกับความต้องการของท้องถิ่น สอดคล้องกับงานวิจัยของ สมิต (Smith, 1991. อ้างถึงใน สันติ ชัยชนะ) พบว่า องค์ประกอบที่มีส่วนสำคัญต่อประสิทธิภาพของโรงเรียน คือ โรงเรียนที่มีการประเมินผลการดำเนินงานอยู่เสมอ มีระบบการดำเนินงานทางวิชาการที่เข้มแข็ง การบริหารงาน ควรเน้นการมีส่วนร่วมของทุกฝ่าย ในทุกขั้นตอนของการดำเนินงาน และทำงานเป็นทีม (สมพงษ์ โคกเปือย, 2545)

3. ด้านสถานศึกษามีการบริหารและการจัดการศึกษา โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า คณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการ โดยใช้สถานศึกษาเป็นฐาน จึงควรสร้างความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและกระตุ้น ให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ การบริหารงานโดยใช้โรงเรียนเป็นฐาน

ผู้บริหารและครูมีความเห็นสอดคล้องเป็นแนวเดียวกันว่า ชุมชน โดยคณะกรรมการสถานศึกษาจะเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการบริหารและการจัดการ จึงควรสร้างความรู้ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการและกระตุ้น ให้มีความตระหนักและเห็นความสำคัญของการมีส่วนร่วมในการบริหารสถานศึกษาให้มีคุณภาพ (เสรี พุทธรณ, 2546)

4. ด้านสถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สถานศึกษาต้องจัดทำทะเบียนสื่อการเรียนการสอน แหล่งเรียนรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่น และนำไปใช้ให้สอดคล้องกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนตามที่หลักสูตรสถานศึกษากำหนด สอดคล้องกับงานวิจัยของเฮย์เวิร์ด (Hayward, 1999) ว่า การจะพัฒนานักเรียนและคุณภาพของครู จะต้องมีการนำเครื่องมือและเทคนิคด้านคุณภาพมาใช้เพื่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาตามที่ต้องการ

5. ด้านสถานศึกษามีการจัดกิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย ผู้เชี่ยวชาญ มีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า ควรมีแผนการนิเทศที่เป็นระบบ มีปฏิทินการดำเนินงานชัดเจน และดำเนินการตามแผนการนิเทศอย่างสม่ำเสมอ มีการนำผลการนิเทศไปปรับปรุงการเรียนการสอนที่เป็นเชิงประจักษ์อย่างสม่ำเสมอ ซึ่งสอดคล้องกับแผนการปฏิบัติราชการของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ที่เห็นความสำคัญของการนิเทศการศึกษาที่ส่งผลให้กระบวนการเรียนการสอนบรรลุเป้าหมายว่า การนิเทศการศึกษาเป็นกระบวนการที่สำคัญ ซึ่งจะช่วยเหลือ สนับสนุนกิจกรรมการเรียนการสอนของครู – อาจารย์ ให้สามารถพัฒนาไปสู่ประสิทธิภาพที่ดีขึ้น ส่งผลให้นักเรียนซึ่งเป็นเป้าหมาย ของการจัดการศึกษา เป็นคนดี คนเก่ง และอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข (แผนปฏิบัติการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2 ปี 2552)

6. ด้านสถานศึกษา มีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติเต็มศักยภาพ ผู้เชี่ยวชาญมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่า สถานศึกษารวบรวมและจัดทำข้อมูลของแหล่งเรียนรู้เป็นหมวดหมู่ ระบบมีการประเมินผลการใช้แหล่งเรียนรู้ เพื่อ

นำมาวางแผนในการพัฒนาให้เหมาะสม ทั้งนี้ การเรียนรู้จากแหล่งเรียนรู้ทำให้ผู้เรียนได้รับประสบการณ์ตรงและหลากหลาย ตรงตาม ความต้องการ และมีความสุขในการเรียนรู้ ครูรู้จักผู้เรียนเป็นรายบุคคล เตรียมการสอน และใช้สื่อที่ผสมผสานความรู้สากลกับภูมิปัญญาไทย จัดบรรยากาศที่เอื้อต่อการเรียนรู้ จัดหาและพัฒนาแหล่งการเรียนรู้ที่หลากหลาย (มาตรฐานการศึกษาของชาติ, อ้างถึงใน สมาน อัครภูมิ, 2549)

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

จากผลการวิจัยเรื่อง แนวทางพัฒนาคุณภาพการศึกษาตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการบริหารและการจัดการศึกษา ของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 มาตรฐานที่ 14 สถานศึกษามีการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้ ดังนี้

1) สถานศึกษาควรสำรวจและประเมินประสิทธิภาพการจัดหลักสูตรและประสบการณ์การเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยจัดบุคคลที่มีความรู้ความสามารถ และความถนัดเข้าดูแล ผู้บริหารต้องดูแลอย่างใกล้ชิดและต้องประเมินความก้าวหน้าเป็นระยะ ๆ เพื่อทราบปัญหาและแนวทางในการพัฒนา

2) มีการจัดอบรมสัมมนาให้ความรู้แก่ครูผู้ปกครอง ชุมชน และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียให้มีความรู้ความเข้าใจ ขั้นตอน กระบวนการในการจัดทำหลักสูตร และการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยให้มีส่วนร่วมในการจัดทำหลักสูตรทุกขั้นตอน

3) การดำเนินกิจกรรมการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ ให้เกิดขึ้นทั้งสถานศึกษา โดยการกำหนดนโยบาย จัดทำแผนงาน โครงการรองรับ

4) สถานศึกษасร้างความตระหนักให้ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายเห็นความสำคัญของหลักสูตรและการจัดประสบการณ์การเรียนรู้ เพื่อกำหนดนโยบายในการสรรหากิจกรรมที่มีความหลากหลาย เหมาะสมและเป็นประโยชน์ทั้งต่อผู้เรียน สถานศึกษา และชุมชนมากที่สุด โดยการเชิญวิทยากรที่มีประสบการณ์ความรู้ความสามารถมาร่วมสานกิจกรรมเพื่อให้สนุกสนานและอรรถประโยชน์ยิ่งขึ้น ทั้งนี้ผู้บริหารต้องให้การสนับสนุนส่งเสริม และมีการตรวจสอบผลการดำเนินงานเพื่อทราบข้อบกพร่องและเป็นแนวทางในการพัฒนามากิจกรรม ให้เกิดประสิทธิผลต่อไป

2. ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1) ควรศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการศึกษาให้ประสบผลสำเร็จโดยทำการศึกษาเป็นรายกรณี หรือใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ

2) ควรศึกษาพฤติกรรมของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษาอย่างมีคุณภาพ

3) ควรศึกษาเกี่ยวกับการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ใช้โรงเรียนเป็นฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 โดยเก็บข้อมูล สัมภาษณ์ระดับลึก (In-depth Interview) จัดกลุ่มสนทนา (Focus Group Discussion)

เอกสารอ้างอิง

การศึกษาแห่งชาติ, สำนักงานคณะกรรมการ. (2543). **แนวทางการประกันคุณภาพภายในสถานศึกษา:**

เพื่อพร้อมรับการประเมินภายนอก. กรุงเทพมหานคร: พิมพ์ดี.

เขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2 สำนักงาน. (2552). **แผนปฏิบัติการประจำปีงบประมาณ 2552.** ดาก: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

_____. (2553). **แผนปฏิบัตินโยบาย ปี 2553.** ดาก: กลุ่มนโยบายและแผน สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาดาก เขต 2

- ธงชัย สันติวงษ์. (2540). **องค์การและการบริหาร**. (พิมพ์ครั้งที่ 8). กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- ธีรพงษ์ โชติจำลอง. (2550). **การศึกษาการดำเนินงานและปัญหาการประกันคุณภาพการศึกษาด้านผู้บริหารตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูผู้สอนในสถานศึกษาที่จัดการศึกษา ช่วงชั้นที่ 1 – 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2**. วิทยานิพนธ์ครุศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). **การวิจัยเบื้องต้น**. (พิมพ์ครั้งที่ 7). กรุงเทพฯ: สุวีริยาสาส์น.
- ประภาศิริ สุรพันธ์. (2550). **การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านการบริหารและการจัดการศึกษาของสถานศึกษา สังกัดเทศบาล ภูมิภาคตะวันตก. วิทยานิพนธ์ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศิลปากร. พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และที่แก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 119 ตอนที่ 123 ก. หน้า 1 – 44. 19 ธันวาคม 2545.**
- รุ่ง แก้วแดง. (2544). **การประกันคุณภาพการศึกษา: ทุกคนทำได้ไม่ยาก**. กรุงเทพฯ: ไทยวัฒนาพานิช.
- รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550. ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม 124 ตอนที่ 47 ก. หน้า 15, 23. 24 สิงหาคม 2550.
- รับรองมาตรฐานและประเมินคุณภาพการศึกษา, สำนักงาน. (2548). **มาตรฐาน ตัวบ่งชี้ และเกณฑ์การพิจารณาเพื่อประเมินคุณภาพภายนอก ระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน รอบที่ 2 (พ.ศ. 2549- 2553)**. กรุงเทพฯ: พิมพ์ดี.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2546). **การปฏิรูปการศึกษา**. กรุงเทพมหานคร: กระทรวงศึกษาธิการ.
- ศักดิ์สิทธิ์ แสนเมืองชิน. (2546). **การดำเนินการประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนประถมศึกษาอำเภอสมเด็จ จังหวัดกาฬสินธุ์. การศึกษาค้นคว้าอิสระ ศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.**
- กระทรวงศึกษาธิการ, กระทรวง. (2542). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พุทธศักราช 2542**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- _____. (2545). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- สามัญศึกษา, กรม. หน่วยศึกษานิเทศก์. (2543). **เอกสารชุดแนวทางการประเมินคุณภาพภายในสถานศึกษา เล่ม 1 แนวทางการดำเนินงานของคณะกรรมการประเมิน**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์การศาสนา.
- สมเกียรติ นารักษ์. (2552). **เอกสารประมวลข้อมูลสารสนเทศ สรุปผลการประเมินคุณภาพภายนอกรอบที่สองของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2**. ตาก: สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาตาก เขต 2.
- สมาน อัสวภูมิ. (2551). **เส้นทางสู่คุณภาพและมาตรฐานการศึกษา**. อุบลราชธานี: อุบลกิจออฟเซตการพิมพ์
- สันติ ชัยชนะ. (2550). **การประกันคุณภาพภายในของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาขอนแก่น เขต 4**. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระศึกษาศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- อำรุง จันทวานิช. (2542). **การประกันคุณภาพเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษากระทรวงศึกษาธิการ**. กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว.
- Hayward, R.P.D. (1999). **Action research on total quality education in south Africa primary school**. (CD-ROM). Available: Pro Quest File Dissertation Abstracts Order No : [2009, December 12]
- Smith, R.T. (1991, January). **Characteristics of Effective School Systems in Georgia. Dissertation Abstracts International, 51 (7) : 2228-A.**